

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ВНУТРІШНІХ СПРАВ**

**ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗАПОБІГАННЯ ТА ПРОТИДІЇ
ДОМАШНЬОМУ НАСИЛЬСТВУ, НАСИЛЬСТВУ ЗА ОЗНАКОЮ
СТАТІ ТА ПРОТИДІЇ ТОРГІВЛІ ЛЮДЬМИ:
НАЦІОНАЛЬНА ПРАКТИКА ТА ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД**

КИЇВ 2020

Редакційна колегія:

Квітка Яніна Михайлівна – професор кафедри поліцейського права Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент

Пендюра Максим Миколайович – в.о. завідувача кафедри теорії держави та права Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент

Співак Марина Вікторівна – доцент кафедри публічного управління та адміністрування Національної академії внутрішніх справ, доктор політичних наук, доцент

Сьох Катерина Ярославівна – доцент кафедри конституційного права та прав людини Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук

Рекомендовано до друку науково-методичною радою Національної академії внутрішніх справ 16.12.2020 (протокол №3)

Матеріали подані в авторській редакції

Забезпечення запобігання та протидії домашньому насильству, насильству за ознакою статі та протидії торгівлі людьми: національна практика та зарубіжний досвід [Текст]: матеріали науково-практичної конференції (Київ, 14 грудня 2020). Київ: Національна академія внутрішніх справ, 2020. 301 с.

Національна академія внутрішніх справ, 2020

42.	Ірина ОПОЛОНСЬКА, Олександр ДОЦЕНКО. ПРАВОВІ ЧИННИКИ СТВОРЕННЯ ЄДИНОГО ДЕРЖАВНОГО РЕЄСТРУ ВИПАДКІВ ДОМАШНЬОГО НАСИЛЬСТВА ЗА ОЗНАКОЮ СТАТІ.....	132
43.	Ія НОВИЦЬКА. ВПЛИВ ЕПІДЕМІЇ COVID-19 НА РІВЕНЬ ДОМАШНЬОГО НАСИЛЛЯ В УКРАЇНІ ТА СВІТІ.....	134
44.	Катерина ГУСЄВА. КЛАСИФІКАЦІЯ ЗАКОНОДАВЧИХ АКТІВ У СФЕРІ ЗАПОБІГАННЯ ТА ПРОТИДІЇ ДОМАШНЬОМУ НАСИЛЬСТВУ.....	137
45.	Катерина КАТЕРИНЧУК, Ольга МАЦЮК. ОСОБЛИВОСТІ ЗАПОБІГАННЯ ТОРГІВЛЕЮ ЛЮДЬМИ.....	141
46.	Катерина МАРЧУК. РІВНІСТЬ ПРАВ ЧОЛОВІКІВ І ЖІНОК У СФЕРІ ПРАЦІ.....	143
47.	Катерина СЬОХ. ШЛЯХИ ПОДОЛАННЯ ДОМАШНЬОГО НАСИЛЬСТВА НАД ДІТЬМИ В УКРАЇНІ.....	145
48.	Катерина ШАПОВАЛОВА. ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ ПОЛОЖЕНЬ ЗАКОНОДАВСТВА У СФЕРІ ЗАПОБІГАННЯ ТА ПРОТИДІЇ ДОМАШНЬОМУ НАСИЛЬСТВУ: НАЦІОНАЛЬНА ПРАКТИКА ТА ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД.....	148
49.	Людмила ГУЛЯЄВА, Таміла СОЛОНОВИЧ. ПІДВИЩЕННЯ ФІНАНСОВОЇ НЕЗАЛЕЖНОСТІ ЖІНКИ ЯК ФАКТОР ЗАПОБІГАННЯ І ПРОТИДІЇ ГЕНДЕРНО ЗУМОВЛЕНОМУ НАСИЛЬСТВУ.....	153
50.	Людмила САВРАНЧУК. НАЦІОНАЛЬНА ПОЛІЦІЯ УКРАЇНИ ЯК СУБ'ЄКТ ЗАПОБІГАННЯ ТА ПРОТИДІЇ ДОМАШНЬОМУ НАСИЛЬСТВУ.....	156
51.	Максим ПЕНДЮРА. МІЖНАРОДНА АКЦІЯ «16 ДНІВ ПРОТИ НАСИЛЬСТВА» В ПРОГРАМІ ВИКЛАДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ПОЛІЦЕЙСЬКА ДЕОНТОЛОГІЯ» У ЗВО ЗІ СПЕЦИФІЧНИМИ УМОВАМИ НАВЧАННЯ.....	160
52.	Максим ПЛУГАТИР. ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПОВНОВАЖЕНЬ ОРГАНІВ ОПІКИ ТА ПІКЛУВАННЯ, СЛУЖБ У СПРАВАХ ДІТЕЙ У СФЕРІ ЗАПОБІГАННЯ ДОМАШНЬОМУ НАСИЛЬСТВУ.....	163
53.	Марина МУДРЯК. ПОПЕРЕДЖЕННЯ НАСИЛЬСТВА В ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ.....	166
54.	Марина ПАСІЧНИК. ОСОБЛИВОСТІ ЗАХИСТУ ПРАВ ЖІНОК ВІД НАСИЛЬСТВА В УКРАЇНІ.....	169
55.	Марина ПРИХОДЬКО. НАСИЛЛЯ В СІМ'Ї ЩОДО ДІТЕЙ ЯК ПРИЧИНА БУЛІНГУ: ПОПЕРЕДЖЕННЯ ТА ВИЯВЛЕННЯ.....	172
56.	Марина СПІВАК. ПОЛІЦЕЙСЬКІ МОБІЛЬНІ ГРУПИ З ПРОТИДІЇ ДОМАШНЬОМУ НАСИЛЬСТВУ ТА УРАХУВАННЯ МІЖНАРОДНИХ СТАНДАРТІВ У ЇХ РОБОТІ.....	175
57.	Марія АБРАМЯН, Олександр ДОЦЕНКО. ПРОТИДІЯ ДОМАШНЬОМУ НАСИЛЬСТВУ В УКРАЇНІ: НАЦІОНАЛЬНА ПРАКТИКА ТА ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД.....	178
58.	Марія ГАНЗЕНКО. ГЕНДЕРНА ПОЛІТИКА ДИПЛОМАТИЧНОЇ СЛУЖБИ.....	181
59.	Марія ХОДИРЄВА. АНАЛІЗ ДІЯЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТІВ ПРОТИДІЇ ДОМАШНЬОМУ НАСИЛЬСТВУ В УКРАЇНІ.....	183
60.	Микола НЕРОДА. АКТУАЛЬНИЙ ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ПРОТИДІЇ ДОМАШНЬОМУ НАСИЛЬСТВУ.....	187
61.	Наргіз ГУРБАНОВА. ПОГЛЯД ЄС ТА ПРАКТИКА ЄСПЛ ЩОДО ПРОБЛЕМИ ДОМАШНЬОГО НАСИЛЬСТВА.....	190
62.	Наталія ФЕДОРОВСЬКА. ВПРОВАДЖЕННЯ МОДЕЛІ БАРНАХУС В УКРАЇНІ.....	192

відповідного підвищення кваліфікації уповноважених органів та установ у сфері запобігання та протидії домашнього насильства та насильства за ознакою статі. На нашу думку, сьогодні нарівні із діяльністю координаційних центрів з надання безоплатної правової допомоги, непересічного значення набуває діяльність Управління забезпечення прав людини Національної поліції України.

Таким чином, нами було здійснено аналіз деяких найбільш актуальних, на нашу думку, аспектів правозастосовної діяльності у сфері запобігання та протидії домашньому насильству. Безперечно, залишається багато дотичних питань, які потребують детального розгляду. Маємо надію що завдяки реформуванню законодавства, в Українській державі буде сформовано дієвий механізм запобігання та протидії домашньому насильству. Адже захист та сприяння здорового розвитку інституту сім'ї, як основоположної ланки суспільства – є необхідною умовою побудови правової держави.

Список використаних джерел:

1. Кодекс України про адміністративні правопорушення: Закон України від 01 грудня 2012 року №8073-X (редакція від 13 серпня 2020 року)// URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text>
2. Про запобігання та протидію домашньому насильству: Закон України від 07 грудня 2017 року № 2229-VIII (редакція від 01 січня 2020 року підстава - 2671-VIII)// URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-19#Text>
3. Про затвердження Порядку винесення уповноваженими підрозділами органів Національної поліції України термінового заборонного припису стосовно кривдника: Наказ МВС від 07 серпня 2018 року № 654, // URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0965-18#Text>
4. Про затвердження Порядку проведення оцінки ризиків вчинення домашнього насильства: Наказ Міністерства внутрішніх справ України та Міністерства соціальної політики України від 13.03.2019 № 369/180// URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/RE33304.html

ПІДВИЩЕННЯ ФІНАНСОВОЇ НЕЗАЛЕЖНОСТІ ЖІНКИ ЯК ФАКТОР ЗАПОБІГАННЯ І ПРОТИДІЇ ГЕНДЕРНО ЗУМОВЛЕНОМУ НАСИЛЬСТВУ

Людмила ГУЛЯЄВА, доцент кафедри фінансів Академії праці, соціальних відносин і туризму, кандидат економічних наук, доцент

Таміла СОЛОНОВИЧ, студентка 4 курсу Академії праці, соціальних відносин і туризму

Демократизація та гуманізація українського суспільства передбачає орієнтацію нашої держави на реалізацію та забезпечення дотримання найголовніших людських принципів, серед яких принцип рівності. Він

означає, що всі люди мають бути рівними між собою незалежно від будь-яких особливостей, у тому числі за ознакою статі.

Однак, жінки та дівчата в різних країнах світу все ще зазнають дискримінації, внаслідок чого не можуть повною мірою реалізовувати власний потенціал в усіх сферах життя, і насамперед досягати фінансової незалежності. За даними Всесвітнього економічного форуму (WEF) [1] потрібно ще 257 років для того, аби скоротити гендерну нерівність в економіці, тобто щоб жінки отримали рівний порівняно з чоловіками доступ до капіталу та посад з високими заробітними платами.

Незважаючи на те, що у більшості країн світу спостерігаються позитивні тенденції скорочення гендерної нерівності у політичному полі (роль жінок зростає), тоді як прогрес щодо зростання участі жінок на ринку праці та щодо економічної рівності фактично зупинився, а фінансові диспропорції між оплатою праці чоловіків й жінок навіть зростають [1]. Даній проблемній ситуації, на думку експертів WEF, сприяють три основні причини: жінки мають більше представництво в професіях/робочих місцях, які автоматизуються в умовах цифровізації (меншою є оплата праці, вищим ризик скорочення робочих місць через автоматизацію), жінки рідше обирають професії, де зростання заробітної плати є найбільш вираженим (зокрема, пов'язані з технологіями), жінки досі стикаються з багаторічною проблемою недостатньої інфраструктури для догляду за дітьми, родиною та обмеженнями в доступі до фінансового капіталу.

Все досі одна з найбільш розповсюджених проявів дискримінації – нерівна оплата праці. Часто чоловікам платять більше, ніж жінкам на аналогічних посадах із аналогічним досвідом та навичками. На керівні посади також нерідко обирають саме чоловіків. Фактично, жінку обмежують у можливостях кар'єрного розвитку тільки тому, що вона – жінка, не зважаючи на її професійні досягнення, уміння та здобутки. Зокрема, у 2019р. жінки в Україні в середньому отримують на 21% нижчу заробітну плату, у порівнянні з чоловіками, причому цей показник вищий, ніж у більшості країн Європи [2]. У 2020р. внаслідок пандемії гендерний розрив в оплаті праці зріс до 22%, а розрив у пенсійному забезпеченні склав 32% [4].

В Україні, як і в більшості європейських країн, рівень зайнятості жінок суттєво нижчий за рівень зайнятості чоловіків, що не дає можливості жінці бути фінансово незалежною. Цей розрив спричиняють нерівність доходів чоловіків та жінок, законодавчі обмеження, структура економіки, можливості догляду за дітьми, вплив культури та особливості державної політики. Жінки та чоловіки мають різні умови при працевлаштуванні через потребу догляду за дітьми: тільки 67% жінок працездатного віку залучені до робочої сили в Україні, на відміну від 78% у чоловіків [3]. 45,8% економічно активних жінок не працюють через виконання сімейних обов'язків [4]. До ключових перешкод для працевлаштування жінки відносять недоступність альтернативи догляду за дітьми (для 29% це найважливіший фактор) та недостатню впевненість у можливості знайти роботу (13%) [3].

Жінки стикаються з економічною нерівністю й при веденні власного бізнесу. Якщо жінки в Україні відносно представлені у малому бізнесі й складають 57% підприємців, то їх участь як власників бізнесу низька: жінки складають лише 30% власників бізнесу, тоді як чоловіки, відповідно, 70% [4].

Дослідження ООН «Жінки в Україні» (2020) показало, що під час пандемії COVID-19 жінки зазнали більшого негативного впливу через існуючі нерівності в доходах. У жінок частіше виникали труднощі з орендою житла та оплатою комунальних послуг (77% жінок порівняно з 66% чоловіків), більше змушені економити на продуктах харчування (82% проти 72% чоловіків), кожна п'ята жінка стикнулася з затримкою заробітної плати, тоді як серед чоловіків цю проблему мав лише кожен четвертий чоловік [4].

Отже, в Україні та світі жінка все ще стикається з економічною формою дискримінації, що не дозволяє їй досягати фінансової незалежності. Жінки більше залежать від соціальної допомоги та соціальних послуг, ніж чоловіки; вони становлять більшу частину людей з низьким рівнем доходу, що звертаються за державними соціальними виплатами. Більшість людей, які виявлені та які перебували на обліку у зв'язку зі складними життєвими обставинами й потребували надання соціальних послуг, – жінки (частка жінок серед осіб, які потребували соціальних послуг, у 2018 р. становила 72,2%38) [5]. Відповідно життя жінки повністю залежить від її партнера, вона з високою ймовірністю у випадку розлучення чи втрат годувальника не матиме фінансових ресурсів для забезпечення достатніх соціально-економічних умов для свого життя та забезпечення дітей.

Проблема загострюється тим, що економічна й фінансова залежність жінки посилює залежність жінки від чоловіка в родині, а тому може виступати основною або додатковою причиною потерпання жінки від домашнього насильства.

За статистикою, в Україні більшість потерпілих від домашнього насильства жінки, а серед кривдників – чоловіки: жінки й дівчата становлять більшість зареєстрованих постраждалих від зґвалтувань – 86,3%; 78,1% – від домашнього насильства та 55% від злочинів, пов'язаних з торгівлею людьми [5]. За міжнародними даними у світі сім жінок із десяти у віці 15 років і старшому зазнали психологічного, фізичного або сексуального насильства, скоєного партнером або іншою, ніж партнер, особою [6].

Для запобігання поширенню насильства 7 січня 2018 р. набув чинності Закон України N 2229-VIII «Про запобігання та протидію домашньому насильству». Закон визначає організаційно-правові засади запобігання та протидії домашньому насильству, основні напрями реалізації державної політики у сфері запобігання та протидії домашньому насильству, спрямовані на захист прав та інтересів осіб, які постраждали від такого насильства [7]. Проте на даний момент істотних зрушень щодо зниження потерпання жінок від домашнього насильства не відбулося. В умовах дії карантинних заходів і обмежень ризик вчинення домашнього насильства щодо жінок підвищується.

Вважаємо, що важливою умовою, яка сприятиме запобіганню і протидії гендерно зумовленому насильству, є зниження економічної нерівності серед жінок та чоловіків, та створення програм, конкретних кроків державної політики, які створюватимуть умови для підвищення фінансової незалежності жінки, що виявлятиметься у зростанні її участі на ринку праці, зниження гендерної нерівності у оплаті праці, посилення доступу жінок до фінансових послуг та можливостей здобувати нову професію й розвивати власний бізнес. Якщо жінка буде мати рівність в усіх сферах економічного життя, стане фінансово незалежною від чоловіка, це даватиме їй спроможність у випадку загрози виникнення або реальної ситуації насильницьких дій від партнера, розірвати стосунки, почати незалежне відокремлене життя, бути здатною утримувати себе та дітей.

Список використаних джерел:

1. Mind the 100 Year Gap. WEF (11.12.2020). <https://www.weforum.org/reports/gender-gap-2020-report-100-years-pay-equality>
2. Соколовська Ю. В Україні жінки отримують майже на чверть меншу зарплату, ніж чоловіки (11.12.2020). URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-society/2817258-v-ukraini-zinki-otrimuut-majze-na-cvert-mensu-zarplatu-niz-coloviki-sokolovska.html>
3. Солтисьяк Р., Михайлишина Д., Кобернік О. (30.09.2019) Як збільшити зайнятість жінок і чому це важливо для економіки? Міжнародний фонд «Відродження». URL: <https://ces.org.ua/gender-paper/>
4. ООН Жінки в Україні оприлюднили статистику по становищу жінок під час пандемії (2020). <https://platfor.ma/oon-zjinky-pandemia/>
5. Оперативна Гендерна Оцінка становища та потреб жінок у контексті ситуації з COVID-19 в Україні (травень 2020). URL: https://www.auc.org.ua/sites/default/files/report_rga_covid-19_ukr_0.pdf
6. Дослідження насильства над жінками в Україні: добробут і безпека жінок. ОБСЄ (2019) URL: https://www.osce.org/files/f/documents/0/8/440318_0.pdf
7. Про запобігання та протидію домашньому насильству. Закон України. 7 січня 2018 р., N 2229-VIII.

НАЦІОНАЛЬНА ПОЛІЦІЯ УКРАЇНИ ЯК СУБ'ЄКТ ЗАПОБІГАННЯ ТА ПРОТИДІЇ ДОМАШНЬОМУ НАСИЛЬСТВУ

Людмила САВРАНЧУК, доцент кафедри публічного управління та адміністрування Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент

В умовах сьогодення суспільство і держава активно ведуть пошук ефективних шляхів запобігання та протидії домашньому насильству. Однак,

Навчально-наукове видання

**ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗАПОБІГАННЯ ТА ПРОТИДІЇ ДОМАШНЬОМУ
НАСИЛЬСТВУ, НАСИЛЬСТВУ ЗА ОЗНАКОЮ СТАТІ ТА ПРОТИДІЇ
ТОРГІВЛІ ЛЮДЬМИ: НАЦІОНАЛЬНА ПРАКТИКА ТА ЗАРУБІЖНИЙ
ДОСВІД**

*Матеріали
науково-практичної конференції
(Україна, м. Київ, 14 грудня 2020 року)*